

Akademie věd České republiky

LVI. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

Praha 7. prosince 2020

Bod programu: **5**

VOLBA KANDIDÁTA NA PŘEDSEDU AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY PRO FUNKČNÍ OBDOBÍ 2021–2025

I.
**KANDIDÁT NA PŘEDSEDU AKADEMIE VĚD ČR
PRO FUNKČNÍ OBDOBÍ 2021–2025**

V souladu se Stanovami Akademie věd ČR a Jednacím a volebním řádem Akademického sněmu AV ČR navrhla shromáždění výzkumných pracovníků pracovišť AV ČR ve stanoveném termínu od 1. září 2020 do 15. října 2020 jediného kandidáta na funkci předsedy AV ČR pro funkční období 2021–2025. Je jím současná předsedkyně Akademie věd ČR prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., která tímto kandiduje na druhé funkční období:

prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc. (nar. 1955)

Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.

Navrhují: Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.
Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.
Astronomický ústav AV ČR, v. v. i.
Biofyzikální ústav AV ČR, v. v. i.
Biotechnologický ústav AV ČR, v. v. i.
Botanický ústav AV ČR, v. v. i.
Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.
Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.
Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i.
Fyziologický ústav AV ČR, v. v. i.
Historický ústav AV ČR, v. v. i.
Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.
Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i.
Orientální ústav AV ČR, v. v. i.
Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.
Slovanský ústav AV ČR, v. v. i.
Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.
Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.
Ústav analytické chemie AV ČR, v. v. i.
Ústav anorganické chemie AV ČR, v. v. i.
Ústav biologie obratlovců AV ČR, v. v. i.
Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.
Ústav experimentální medicíny AV ČR, v. v. i.
Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR, v. v. i.
Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i.
Ústav fyziky materiálů AV ČR, v. v. i.
Ústav fyziky plazmatu AV ČR, v. v. i.
Ústav geoniky AV ČR, v. v. i.
Ústav informatiky AV ČR, v. v. i.
Ústav makromolekulární chemie AV ČR, v. v. i.
Ústav molekulární genetiky AV ČR, v. v. i.
Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Ústav pro hydrodynamiku AV ČR, v. v. i.
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.
Ústav přístrojové techniky AV ČR, v. v. i.
Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.
Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR, v. v. i.
Ústav teorie informace a automatizace AV ČR, v. v. i.
Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i.
(celkem 41 navrhovatelů)

prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc.

Narozena v roce 1955 v Praze. Vystudovala chemii se specializací biochemie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Vědeckou hodnost CSc. získala v oboru biologie (fyziologie rostlin) v Ústavu experimentální botaniky ČSAV. Od roku 1983 pracuje jako vědecká pracovnice v Ústavu experimentální botaniky AV ČR, v. v. i. (dříve ČSAV, nyní Akademie věd České republiky, dále AV ČR).

V letech 2004–2016 vedla Laboratoř hormonálních regulací u rostlin v Ústavu experimentální botaniky AV ČR, v. v. i. V letech 2003–2007 působila jako zástupkyně ředitelky Ústavu experimentální botaniky AV ČR, v. v. i., a v letech 2007–2012 zastávala funkci ředitelky tohoto ústavu. V roce 2012 byla interní členkou Rady instituce Biologického centra AV ČR, v. v. i. V letech 2011–2012 působila jako členka Koordinační rady expertů pro národní priority výzkumu České republiky (Priority 2030), ustavené Radou pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI), a v roce 2015 ji vicepremiér pro vědu jmenoval členkou Komise pro hodnocení výsledků výzkumných organizací a ukončených programů při RVVI. Od roku 2013 byla členkou Akademické rady AV ČR, kde byla mj. pověřena agendou hodnocení vědecké a odborné činnosti pracovišť AV ČR. V březnu 2017 byla jmenována předsedkyní AV ČR na čtyřleté funkční období.

Eva Zažímalová se zabývá výzkumem fytohormonu auxinu – jeho metabolismem a molekulárními mechanismy jeho transportu a působení v rostlinných buňkách. Byla řešitelkou mnoha projektů tuzemských i zahraničních a podstatnou měrou se podílela na organizaci řady mezinárodních vědeckých symposií. Je autorkou nebo spoluautorkou více než 50 původních vědeckých prací publikovaných převážně v renomovaných mezinárodních odborných časopisech včetně *Science*, *Nature*, *Cell*, *PNAS* apod., editorkou monografií i autorkou kapitol v odborných monografiích. Její práce byly citovány více než 4900x (podle WoS bez autocitací k 30. 8. 2020), h-index = 30. V roce 2017 byla zvolena členkou Učené společnosti České republiky a v roce 2019 čestnou členkou Maďarské akademie věd.

Je členkou oborových rad doktorských studijních programů na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze a na Agronomické fakultě Mendelovy univerzity v Brně. Je též členkou Vědeckých rad Univerzity Karlovy v Praze, Univerzity Palackého v Olomouci, Masarykovy univerzity v Brně, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a Vědecké rady Univerzity Komenského v Bratislavě a Správních rad Vysoké školy chemicko-technologické, Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně a Akademie múzických umění v Praze. V letech 2015–2017 byla členkou, resp. místopředsedkyní panelu 501 Grantové agentury České republiky (GA ČR), od roku 2020 je členkou předsednictva Agentury pro zdravotnický výzkum při Ministerstvu zdravotnictví České republiky. Opakovaně působí jako členka panelu Life Sciences pro FP7 – Marie Curie Fellowships a Horizon 2020 – Marie Skłodowska-Curie Individual Fellowships a jako členka panelu LS3 v Evropské výzkumné radě – ERC (Starting Grants).

Rekapitulace hlavních bodů programového prohlášení pro volbu předsedy Akademie věd České republiky pro volební období 2017–2021

V programovém prohlášení, kterým jsem se ucházela o zvolení do funkce předsedkyně Akademie věd ČR (AV ČR) na léta 2017–2021, jsem zdůraznila čtyři následující oblasti, jimž jsem se snažila v uplynulém funkčním období věnovat hlavní pozornost:

- 1. vysoká úroveň vědy a výzkumu na pracovištích AV ČR,**
- 2. efektivní využívání potenciálu společenství pracovišť AV ČR,**
- 3. systematická prezentace AV ČR a výsledků vědy a výzkumu na národní a mezinárodní scéně,**
- 4. postavení AV ČR ve společnosti a její role při kultivování veřejného prostoru.**

Domnívám se, že v těchto oblastech se nám podařilo společnými silami přijmout řadu opatření, která dále přispěla k posílení postavení AV ČR jak v České republice, tak i v zahraničí. V následujícím přehledu v řazení podle shora uvedených bodů bych ráda připomněla stručnou formou to, co se podle mého názoru podařilo alespoň v základní míře naplnit.

Za pozitivní považuji, že se podařilo zejména:

Ad 1)

- přispět ke stabilizaci a předvídatelnosti institucionálního financování AV ČR na základě Memoranda o podpoře VaVaI v ČR¹ z 19. 12. 2019 o systematickém navyšování institucionálních prostředků na vědu minimálně o 4 % ročně,
- zajistit v pořadí již osmé mezinárodní hodnocení pracovišť a týmů AV ČR za období let 2015–2019 kompatibilní se zásadami národní Metodiky 2017+, ale současně zachovávající hloubku a smysl hodnocení v AV ČR,
- rozšířit nástroje podpory excelence v AV ČR o prémii Lumina quaeruntur pro mladé nadějně vědce,
- ve spolupráci s GA ČR znovu zavést program podpory žadatelů o granty ERC prostřednictvím dotačního titulu ERC CZ (nyní připravujeme nové motivační nástroje v tomto směru),
- výrazně posílit postavení AV ČR ve vznikající právnické osobě Extreme Light Infrastructure – European Research Infrastructure Consortium (ELI ERIC),
- připravit tzv. malou novelu zákona 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI), která poskytla legislativní oporu pro systém hodnocení odpovídající zásadám Metodiky 2017+ a eliminovala vliv tzv. „kafemlejnku“ na poskytování institucionální podpory,
- připravit tzv. velkou novelu zákona 130/2002 Sb., o podpoře VaVaI, která mj. zavádí tzv. „systémovou“ podporu velkých výzkumných infrastruktur, a také úlevu v dotačním řízení, která vytváří prostor pro snížení byrokracie.

Ad 2)

- zapojit do řešení výzkumných programů Strategie AV21 všechna pracoviště AV ČR a posílit spolupráci mezi ústavu AV ČR,
- uzavřít se 16 nejvýznamnějšími vysokými školami v České republice Dohody o spolupráci při uskutečňování doktorských studijních programů (od roku 2017) v souladu s novelou tzv. vysokoškolského zákona,

¹ Memorandum nahradilo Prohlášení o stabilizaci systému VaVaI v ČR z 30. 5. 2017, a mj. bylo podepsáno předsedou vlády České republiky.

- posílit spolupráci s evropskými (např. Joint Research Centre, ESFRI) a dalšími mezinárodními institucemi (např. Israel Academy of Sciences and Humanities, Industrial Technology Research Institute Taiwan, Massachusetts Institute of Technology nebo US Department of Energy) za významného přispění Odboru mezinárodní spolupráce Kanceláře AV ČR,
- posílit vnitřní komunikaci mezi vedením AV ČR a jejími pracovišti formou pravidelných neformálních setkání s řediteli a pravidelných návštěv na pracovištích,
- dále podpořit vzájemnou spolupráci pracovišť AV ČR, mj. prostřednictvím výzvy na podporu činnosti pracovišť (PČP),
- posílit administrativní podporu pracovištím ze strany Kanceláře AV ČR a Střediska společných činností AV ČR a lépe koordinovat jejich spolupráci.

Ad 3)

- připravit novou Koncepti komunikační strategie AV ČR, která dále posílí její pozitivní obraz, prestiž a reputaci ve veřejném prostoru,
- prezentovat výsledky výzkumných programů Strategie AV21 na pravidelných odborných konferencích a výstavách,
- vytvořit systém pro soustavnou prezentaci kvalitních vědeckých výsledků (tiskové zprávy, brífinky, webové stránky, podpora a školení pro pracovníky PR a popularizátory atd.),
- dále rozvinout popularizační a propagační aktivity (Dny otevřených dveří, Týden vědy a techniky AV ČR, Veletrh vědy, Festival vědy, akademická periodika – *A / Věda a výzkum*, *AB / Akademický bulletin*, *AΩ / Věda pro každého*, slavnostní přednášky na Žofíně, výstavy v Galerii Věda a umění, dokumentární filmová tvorba AV ČR, spolupráce s Českou televizí a Českým rozhlasem) a zvýšit důraz na komunikační možnosti sociálních sítí.

Ad 4)

- posílit spolupráci s jednotlivými ministerstvy na základě již podepsaných společných memorand (např. MF, MZ, MK) a připravit k podpisu další memoranda (např. MPO, MO),
- zavést funkční systém přípravy stručných a přehledných expertních stanovisek AV ČR k závažným vědecko-spoolečenským problémům, tzv. AVexů, pro zákonodárce, europoslance, členy vlády, diplomatického sboru a širokou veřejnost,
- participovat na přípravě národních strategií (například Národní politika VaVaI 2021+, Inovační strategie ČR 2019–2030 nebo Národní RIS3 strategie),
- dále rozvíjet spolupráci s Národním divadlem a Symfonickým orchestrem hlavního města Prahy FOK,
- podporovat a koordinovat aktivity pracovišť AV ČR při zvládnání pandemie covid-19 v České republice i v zahraničí.

Za méně pozitivní pokládám skutečnost, že v uplynulých letech se vedení AV ČR muselo potýkat s některými **nekoncepčními kroky při stanovení celkové výše institucionální podpory v rozpočtové kapitole AV ČR**, např. krácením rozpočtových prostředků AV ČR o 100 mil. Kč v roce 2018 bez předchozího projednání v RVVI, opětovnými návrhy rozpočtu AV ČR s prakticky nulovými meziročními nárůsty institucionální podpory ve střednědobém výhledu nebo nenavyšováním položky „náklady na činnost AV ČR“ ve stejné míře jako navyšování prostředků na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací (DKRVO) apod. I když se řadu těchto obtíží podařilo úspěšně zvládnout, o čemž svědčí **navýšení rozpočtu kapitoly AV ČR mezi lety 2017–2020 o 1,43 mld. Kč, tj. o 27,8 %**, stále je třeba vůči politické reprezentaci v tomto směru důrazně argumentovat.

Na druhé straně ráda konstatuji, že **členové RVVI, s nimiž jsem v uplynulých letech vedla řadu jednání, své působení v oblasti vědy a výzkumu staví na principech odbornosti, nestrannosti a širšího rozhledu a nadhledu.** Vážím si také toho, že díky úzké vzájemné spolupráci se nám daří seznamovat vládní činitele s problémy vědy a výzkumu v ČR i obecně a vyjasňovat si leckdy velmi rozdílná stanoviska. Tuto skutečnost potvrzují i stále čtenější návštěvy významných politiků na našich pracovištích, úspěšně se rozvíjející spolupráce se všemi našimi partnery a v neposlední řadě i prorůstový návrh rozpočtu AV ČR na příští rok v souladu s dikcí zmíněného Memoranda o podpoře VaVal v ČR. Podle mého názoru jde o jeden z klíčových výstupů, protože nepředvídatelnost a obecně velmi nízká úroveň základního institucionálního financování dlouhodobě negativně ovlivňuje úspěšný rozvoj české vědy a výzkumu.

Na tomto místě bych současně ráda poděkovala nejbližším spolupracovníkům, členům Akademické rady, Vědecké rady, ředitelům pracovišť a jejich pracovníkům včetně zaměstnanců Kanceláře AV ČR a Střediska společných činností AV ČR, kteří se na realizaci výše uvedených úkolů aktivně podíleli. Zejména při osobních návštěvách pracovišť jsem měla velmi dobrý pocit ze vzájemného respektu a vstřícné komunikace. Získala jsem tam řadu velmi zajímavých a cenných poznatků i konkrétních doporučení, která se v případě svého zvolení do funkce předsedkyně AV ČR v druhém funkčním období pokusím využít pro další zlepšení podmínek na pracovištích AV ČR a pro další rozvoj české vědy a výzkumu. V tomto smyslu si dovoluji předložit **programové prohlášení na léta 2021–2025.**

PROGRAMOVÉ PROHLÁŠENÍ PRO VOLBU PŘEDSEDY AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY PRO VOLEBNÍ OBDOBÍ 2021–2025

Úvod

Finanční stabilita vědecko-výzkumného prostředí je jedním z hlavních předpokladů pro úspěšný rozvoj pracovišť AV ČR a dalších výzkumných organizací působících v systému výzkumu, vývoje a inovací (VaVal). Má-li Česká republika dosáhnout špičkové evropské a světové úrovně v oblasti vědy a výzkumu, pak je třeba zajistit finanční stabilitu její institucionální výzkumné základně podstatným **posílením poměru institucionálních prostředků vůči účelovým a současně klást důraz na špičkovou kvalitu výzkumu.** Adekvátní úroveň základního institucionálního financování umožní pracovištím AV ČR soustředit se na koncepční vědeckou a vzdělávací činnost a efektivní plnění jejich hlavních funkcí. Účelová podpora konkrétních projektů na základě soutěže je samozřejmě velmi důležitou součástí moderního systému financování vědy a výzkumu, klíčové pro jeho efektivní fungování je však správné nastavení její míry právě vzhledem k základnímu institucionálnímu financování.

Od svého nástupu do funkce v březnu roku 2017 jsem se proto snažila o to, abychom se alespoň částečně a postupně začali přibližovat stavu podobnému špičkovým zahraničním vědeckým institucím. Krátce po mém zvolení v roce 2017 iniciovala² AV ČR přípravu pracovního materiálu, na jehož základě se uskutečnila **série jednání mezi klíčovými aktéry systému vědy a výzkumu:** tj. vysokými školami (VŠ) reprezentovanými Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Českou konferencí rektorů (ČKR), AV ČR a vládními představiteli odpovědnými za oblast vědy a vzdělávání. Výsledkem naší práce bylo po dohodě s tehdejším vicepremiérem pro vědu a výzkum Pavlem Bělobrádkem podepsání tzv. „Pro-

² Inspirovali jsme se přitom v Německu, kde byl na léta 2016–2020 uzavřen tzv. „Pakt für Forschung und Innovation“ s cílem stabilně navyšovat institucionální prostředky pro tamní vědecká pracoviště meziročně o 5 %.

hlášení o stabilizaci systému VaVaI v ČR“ v květnu 2017, podle něhož se měla navyšovat institucionální podpora pracovišť AV ČR a VŠ každoročně nejméně o 5 %.

Po parlamentních volbách v říjnu 2017 AV ČR aktivně zahájila diskusi s představiteli nově jmenované vlády ČR vedené premiérem Andrejem Babišem o opětovném podpisu zmíněného Prohlášení. Po náročných jednáních s novou politickou reprezentací, se zástupci Ministerstva financí ČR a v součinnosti s RVVI se v prosinci 2019 podařilo uzavřít „Memorandum o podpoře VaVaI v ČR“ mezi vládou ČR reprezentovanou jejím premiérem, MŠMT, AV ČR a ČKR, které vychází z Inovační strategie ČR 2019–2030³ a nahrazuje výše uvedené Prohlášení. Z našeho pohledu jde o velmi důležitý dokument, protože jeho smyslem i závazkem je systematické navyšování institucionálního financování pracovišť AV ČR a VŠ každoročně nejméně o 4 % (bylo dosaženo kompromisu oproti požadavku AV ČR a VŠ na meziroční růst ve výši 5 % a návrhu vlády ve výši 3 %). **Memorandum zajišťující minimální úroveň stabilního růstu prostředků na RVO se následně podařilo implementovat do návrhu rozpočtu RVVI na rok 2021⁴.**

Na tomto základě, a s ohledem na výše uvedenou zkušenost, považuji do budoucna za zásadní ve spolupráci s vládou, našimi významnými partnery a dalšími výzkumnými institucemi ještě naléhavěji usilovat o ustavení motivujícího systému institucionálního financování vědy a výzkumu v ČR kladoucího jednoznačný důraz na kvalitu, předvídatelnost a dlouhodobé plánování.

Za klíčové pro další volební považuji tyto oblasti:

1. **zajistit finanční stabilitu pracovišť AV ČR v delším časovém horizontu (umožňujícím realizovat koncepci jejich vědeckého, personálního a materiálního rozvoje),**
2. **posílit mezinárodní postavení AV ČR a jejich pracovišť (s důrazem na jejich vyšší internacionalizaci),**
3. **posílit spolupráci pracovišť AV ČR s klíčovými partnery (univerzitní, veřejnou a podnikatelskou sférou),**
4. **upevnit roli AV ČR a jejich pracovišť ve společnosti a nadále podporovat spolupráci a propojenost pracovišť AV ČR navzájem (v rovině vědecké, odborné i osobní).**

Dále se podrobněji věnuji výše uvedeným prioritním oblastem v další činnosti AV ČR a jejich pracovišť:

1. Zajištění finanční stability pracovišť AV ČR

I když se v uplynulých letech podařilo zajistit stabilní růst institucionálních prostředků na vědu a výzkum pro AV ČR a VŠ, nadále přetrvává **vážný systémový problém české vědy a výzkumu**, kterým je jejich excesivní účelové financování⁵. U všech skupin příjemců podpory převažuje podpora účelová nad institucionální, což indikuje zvýšené **riziko meziroční finanční nestability veřejných výzkumných subjektů**⁶. Považuji proto za zcela zásadní směřovat k nápravě stavu, kdy **kapacita pracovišť AV ČR (i ostatní vědecké obce v ČR)**

³ AV ČR se významně podílela na její přípravě a celkové koncepci včetně formulace závazku vlády ČR posílit financování výzkumu a vývoje do roku 2030 (měřeno jako % HDP): 2020: 2,0 %, 2025: 2,5 %, 2030: 3,0 %, tj. každý rok růst o 0,1 p. b., z toho nárůst na 1 % z veřejných zdrojů, a z podnikatelských zdrojů pak na 1,5 % v roce 2025 a na 2 % v roce 2030.

⁴ Aktuálně probíhají intenzivní jednání o adekvátním navýšení institucionálních prostředků i na léta 2022–2023, a to zcela v souladu s dikcí Memoranda.

⁵ V rozporu se strategickým cílem č. 1.1 Národní politiky VaVaI 2021+, v aktuálním návrhu rozpočtu na VaVaI na léta 2021–2023 ve střednědobém výhledu opět roste podíl účelové podpory a klesá podíl institucionální podpory.

⁶ Materiál „Dlouhodobé strategické financování systému VaVaI“ čj. 1069/17 předložený na jednání vlády 11. 10. 2017 na základě usnesení vlády č. 385 ze dne 22. 5. 2017.

věnovaná soutěžení o grantové a projektové finanční prostředky a jejich administraci přerostla únosnou mírou⁷ a vede k omezení vědecko-výzkumného potenciálu a efektivity výzkumných institucí působících v systému VaVal.

Ze srovnání se zahraniční praxí vyplývá, že **úroveň institucionálního financování vědy a výzkumu v ČR je velmi nízká**. Například německá Společnost Maxe Plancka či Helmholtzovo společenství získávají formou institucionální podpory 80 %, resp. 70 % svého rozpočtu. U AV ČR podíl dotace z vlastní rozpočtové kapitoly na celkových finančních zdrojích poklesl z 60 % v roce 2009 na pouhých 39 % v roce 2019 a po „očistění“ od pozitivních fluktuací – tj. evropských prostředků a licenčních výnosů Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR – se tento ukazatel v posledních šesti letech pohybuje kolem 50 % (v této výši je za dané situace na spodní hraně únosnosti).

V důsledku nepřiměřeného důrazu na účelové financování dochází **k tematické fragmentaci výzkumu, k upřednostňování krátkodobých cílů a ke ztrátě schopnosti vytvářet širší syntézu příslušné problematiky**, což omezuje možnosti koncepčního řízení pracovišť AV ČR, vede k nestabilitě výzkumných týmů a k nárůstu mimovědeckých činností a administrativy, a tím i ke snižování mezinárodní vědecké konkurenceschopnosti.

Za zcela zásadní úkol proto považují **stabilizaci financování pracovišť AV ČR v horizontu nejméně tří, optimálně až sedmi let, a ještě výraznější posílení institucionální složky jejich financování** tak, aby vědečtí pracovníci nebyli závislí dominantně na grantových schématech a mohli se plně věnovat vlastní koncepční práci a řešení dlouhodobých a významných výzkumných projektů. Vnější impulzem, tedy politickým východiskem pro splnění tohoto cíle, musí být politická shoda klíčových aktérů systému VaVal v ČR na **výrazném odklonu od excesivního účelového financování směrem k institucionálnímu** s důrazem na dlouhotrvající projekty základního i aplikovaného výzkumu. Cílem je navýšit přímou institucionální podporu AV ČR (a podobně i u dalších aktérů systému VaVal v ČR) až na hranici 70 % – 80 % jejího celkového rozpočtu, jako je tomu u srovnatelných institucí ve vědecky vyspělých zemích. V tomto směru hodlám ještě důrazněji apelovat jak na věcně příslušné členy RVVI, tak i na další vládní činitele a zákonodárce v součinnosti s významnými partnery AV ČR.

Mám za to, že prosazení této systémové změny vědecko-výzkumného prostředí na základě širokého konsenzu v konečném důsledku posílí vedení pracovišť AV ČR a umožní mu **strategicky profilovat výzkumné aktivity a výrazněji koncentrovat zdroje a kapacity jak směrem k podpoře kvality, tak i směrem k uplatnění nových poznatků v aplikacích**. Realizace takové politiky rovněž povede ke **zvýšení efektivity celého systému VaVal, proměně politické kultury v oblasti řízení vědy a výzkumu a růstu důvěry vědecké obce** ve vědní politiku státu. Pouze stabilní instituce se zajištěným financováním mohou přitom efektivně reagovat na společensko-ekonomické a politické výzvy i různé typy probíhajících krizí, kterým v současnosti Česká republika, Evropa a svět čelí.

Výše uvedené jistě nabývá mimořádné důležitosti v současnosti, kdy je společnost nucena reagovat na **aktuální pandemickou situaci** způsobenou šířením nového typu koronaviru SARS-CoV-2.

2. Posílení mezinárodního postavení AV ČR a jejích pracovišť

AV ČR je v současné době špičkovou národní výzkumnou institucí, v níž dominuje snaha o vědeckou excelenci a zvyšování vědeckého výkonu. Věda ale nezná hranice a výsledky vědy se porovnávají vždy v celosvětovém kontextu. Jde tedy primárně o to, aby se AV ČR a její pracoviště staly **respektovanými vědeckými centry s co nejširší základnou týmů**

⁷ Závěrečná zpráva Mezinárodního auditu VaVal v ČR již v roce 2012 konstatovala, že „poměrná část prostředků na výzkum v ČR, která je poskytována na základě soutěže, je příliš vysoká a překračuje úroveň, kterou mnohé země již považují za nebezpečnou“ (MŠMT 2012, část 5.2 Doporučení, bod 6, str. 85).

schopných provádět špičkový výzkum na evropské a světové úrovni. Je však třeba opětovně zdůraznit, že dosažení tohoto cíle závisí na zajištění finanční stability pracovišť AV ČR prostřednictvím odpovídající výše institucionálního financování z rozpočtové kapitoly AV ČR v delším časovém horizontu a na vytvoření takových celkových podmínek pro vědu a výzkum, které umožní českým vědcům **se plně věnovat výzkumu tak, jak je to běžné ve vědecky vyspělých zemích.**

Zásadním faktorem pro dosažení špičkové kvality výzkumné a vzdělávací činnosti jsou přitom **vysoce kvalifikovaní lidé.** Důraz v personální politice musí být položen na osobní kvalifikační růst a na zlepšení mzdových a pracovněprávních podmínek nejen vědeckých, ale i dalších odborných pracovníků a podpůrného personálu. Za důležité proto považuji usilovat o nárůst mzdových prostředků tak, aby finanční ohodnocení pracovníků AV ČR odpovídalo rozsahu a kvalitě jejich činnosti. Trvalým úkolem zůstává péče o zřizování mezinárodních poradních sborů na všech pracovištích AV ČR a podpora osvědčených nástrojů pro dosažení vědecké excelence, které spolu s **přehledným systémem kariérního růstu** budou stimulovat kreativitu a oceňovat vědeckou kvalitu.

Další rozvoj AV ČR je nemyslitelný bez využití intelektuálního potenciálu **jak zralých vědeckých pracovníků, tak i nastupujících generací jako celku.** Péči o mladé talentované vědce považuji za jeden ze základních pilířů akademického života a za přirozený základ další generační vlny vědeckých pracovníků. Z vlastní zkušenosti vím, že důležitým motivačním faktorem pro získání a udržení mladých nadějných vědců je jejich aktivní zapojení již v počáteční fázi jejich kariéry do výzkumné a odborné činnosti našich pracovišť. Pokládám proto za nezbytné stále usilovat o **vytváření a udržení motivačního, atraktivního a stabilního pracovního prostředí na pracovištích AV ČR** s moderním materiálním a technickým zázemím, které odpovídá nejnovějším mezinárodním trendům.

Významným podnětem k dosahování a rozvíjení vysoké kvality vědy a výzkumu je široká otevřenost pracovišť AV ČR k **intenzivní mezinárodní spolupráci.** Prioritou v tomto ohledu je **vyšší internacionalizace našich pracovišť a mezinárodní mobilita vědeckých pracovníků** všech věkových kategorií a kvalifikačních stupňů včetně řídicích pracovníků. Za nezbytné také pokládám zvýšit zapojení pracovišť AV ČR do zahraničních programů výzkumu (zejména do rámcových programů EU) a dalších evropských programů, např. grantů Evropské výzkumné rady (ERC). Zvláštní pozornost budu proto věnovat přípravě a zavedení nových motivačních nástrojů pro žadatele o prestižní granty – nejen ERC, ale i další – a podpoře činnosti projektových oddělení pracovišť AV ČR.

Neméně důležitým úkolem je **snížování přílišné byrokratické a administrativní zátěže** doléhající na pracoviště AV ČR i na jednotlivé vědecké týmy. Ke zvýšení její míry přispěla například skutečnost, že jsme byli vnějšími okolnostmi nuceni aplikovat ve větším rozsahu tzv. dotační systém. Mým cílem v tomto směru je proto co nejefektivněji využívat potenciálu Kanceláře AV ČR a Střediska společných činností AV ČR tak, abychom v nejvyšší možné míře tyto formality kultivovali a „debyrokratizovali“. Současně se budu důrazně zasazovat o co nejvyšší úroveň sjednocení formálních požadavků a formulářů pro žádosti o granty od různých poskytovatelů.

3. Posílení spolupráce pracovišť AV ČR s klíčovými partnery

Jednou z klíčových agend AV ČR jako celku je **vztah k vysokým školám.** O vzájemné úzké součinnosti a propojení na úrovni pracovišť AV ČR, kateder, fakult a škol svědčí více než padesátka společných pracovišť a další, jen obtížně vyčíslitelný počet společných projektů. Spolupráce při vzdělávacím procesu probíhá na všech úrovních vysokoškolského studia se zvláštním zřetelem na výchovu doktorandů v rámci doktorských studijních programů. Rozvíjet partnerství s vysokými školami doma i v zahraničí, podporovat oboustrannou mobilitu pracovníků a usilovat o přiměřenou součinnost v orgánech působících v oblasti VaVaI považuji proto za velmi důležité i do budoucna. Jsem rovněž přesvědčena, že pro udr-

žování korektních a partnerských vztahů s vysokými školami je nezbytné, aby vedení AV ČR postupovalo v zásadních otázkách vědní politiky pokud možno jednotně s reprezentací vysokých škol (příkladem dobré praxe je spolupráce na přípravě vládních dokumentů o navyšování institucionální podpory pro VŠ a AV ČR). Budu proto usilovat o další posílení této agendy v Akademické radě.

Další významnou rovinou vnějších vztahů AV ČR je **spolupráce s institucemi veřejného sektoru a státní správy**. V tomto směru bych ráda navázala na dosavadní úspěšné aktivity, kterými bylo dosaženo důležitého pokroku v intenzitě a kvalitě dialogu mezi AV ČR, českou společností a její politickou reprezentací. Mám na mysli zejména posílení spolupráce se zákonodárci (prostřednictvím tzv. AVexů) a s jednotlivými ministerstvy na základě společných memorand. Tyto aktivity je třeba nadále rozvíjet a efektivně využívat existující mechanismy včetně Strategie AV21 jako osvědčené platformy kooperace přijaté odbornou i politickou veřejností. Za neméně důležité považuji, aby AV ČR aktivně nabízela orgánům státní správy expertní podporu svých pracovníků při tvorbě zákonů a jiných dokumentů týkajících se oblasti vědy a výzkumu (příkladem dobré praxe je spolupráce na přípravě tzv. malé a velké novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře VaVaI). Významným úkolem následujících let je podchycení problematických aspektů zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, včetně návrhu příslušných legislativních změn, a zajištění aktivní účasti AV ČR na přípravě nové Hospodářské strategie ČR.

Pokud jde o **spolupráci s podnikatelskou a aplikační sférou**, důkazem podpory vzájemných kontaktů ze strany AV ČR je skutečnost, že při aktuálním hodnocení pracovišť AV ČR se tyto aktivity promítají do kritérií socioekonomické relevance, která je nyní postavena na úroveň vědecké excelence. Domnívám se, že v tomto směru lze do budoucna využít i potenciál Strategie AV21. Za vhodný a v zahraničí osvědčený nástroj pro spolupráci a úspěšný přenos výsledků výzkumu do praxe považuji také sdružování oborově blízkých technologických firem, výzkumných institucí a vysokých škol do oborových klastrů (příkladem dobré praxe je ustanovení Českého optického klastru) a vytvoření příznivého a jasného legislativního prostředí pro start-up a spin-off projekty.

Velký prostor do budoucna vidím v přípravě a realizaci oborově specifické **Strategie transferu znalostí a technologií** v prostředí AV ČR. Mám za to, že realizace takové strategie vytvoří proměnu AV ČR v moderní vědeckou instituci 21. století, která přispívá k rozvoji světové vědy, k řešení společenských problémů a současně působí jako důležitý hospodářský činitel. Je totiž stále více zřejmé, že základní a aplikovaný výzkum, vývoj a inovace nemohou existovat jinak než ve vzájemné návaznosti a celkové symbióze. AV ČR proto musí být schopna systematicky identifikovat znalosti s aplikačním potenciálem, fundovaným způsobem je zhodnotit a vypracovat efektivní strategii jejich komercializace. Jde o mechanismus, jak vznikající duševní vlastnictví identifikovat a jak vyhodnotit a uplatnit nejvhodnější formu jeho využití, případně sdílení. Strategie transferu znalostí a technologií musí být předmětem další diskuse jak na jednotlivých pracovištích, tak i na půdě AV ČR jako celku. Jsem přesvědčena, že její realizace má potenciál významně přispět k dalšímu rozšíření poslání AV ČR.

4. Upevnění role AV ČR a jejích pracovišť ve společnosti a podpora vzájemné spolupráce a propojenosti pracovišť AV ČR

AV ČR si je vědoma svého závazku napomáhat české a evropské společnosti při řešení konkrétních společenských, ekonomických a kulturních výzev. K excelenci svého výzkumu musí být proto schopna doložit i svůj potenciál **přispívat k řešení závažných vědecko-sociálních problémů a k dlouhodobé ekonomické prosperitě**.

V současnosti před námi stojí celá řada nových výzev v oblastech mezinárodněpolitického charakteru, ekonomických a sociálních problémů, projevů krize demokracie nebo problémů

zdravotních – aktuálně dopadů koronavirové krize. Ty všechny vyžadují kompetentní odpovědi a řešení. AV ČR proto musí dbát na zapojování vědeckých pracovníků do veřejných diskusí na odborná témata, a přispívat tak k **formování a udržení racionálního a kultivovaného diskurzu v naší společnosti.**

Trvalým úkolem jsou popularizační a propagační akce směřované k široké veřejnosti s cílem podpořit kulturní a vzdělanostní úroveň národa a kultivovat veřejný prostor. Jejich smyslem je též podněcovat zájem o vědu a výzkum u nejmladších generací, a přispívat tak k zachování badatelské kontinuity. Je tedy třeba dále rozvíjet i osvědčené aktivity směřující k **motivování talentované mládeže pro vědeckou činnost na pracovištích AV ČR**, jako jsou Týdny vědy a techniky AV ČR, Dny otevřených dveří, veletrhy a festivaly vědy, odborné olympiády a studentské vědecké soutěže, akce pro učitele a studenty středních škol apod. Tuto roli AV ČR a jejích pracovišť považuji za nezastupitelnou.

Za neméně podstatné pokládám i nadále **aktivně podporovat vzájemnou spolupráci a propojenost pracovišť AV ČR**, ať již v rovině vědecké, například prostřednictvím Strategie AV21 či připravované Strategie transferu znalostí a technologií, nebo v rovině odborné – zde se například osvědčila vzájemná spolupráce pracovníků technicko-hospodářských správ při řešení problematiky zaměstnávání cizinců - a nakonec i v rovině osobní, a to formou pravidelných neformálních setkání s řediteli a návštěv na pracovištích. O podobné „zasítování“ jsem vždy usilovala i na národní a mezinárodní úrovni, ať již podporou spolupráce pracovišť AV ČR s univerzitami, státními institucemi a firmami nebo rozšířením mezinárodní vědecké kooperace (například s Izraelem, USA nebo Tchaj-wanem). Propojování lidí, kultur a jejich různorodých zájmů totiž považuji za samozřejmou součást vědecké práce a v tomto ohledu se budu snažit je podporovat i do budoucna.

Závěr

Výše jsem se pokusila nastínit ty oblasti v činnosti AV ČR a jejích pracovišť, které v nejbližších letech považuji za prioritní. Pokud bych měla některému z témat dát nejvyšší prioritu, pak určitě podpoře co nejvyšší úroveň vědy a výzkumu v AV ČR, která je podmíněna zajištěním finanční stability pracovišť AV ČR v delším časovém horizontu.

Funkci předsedkyně AV ČR jsem připravena vykonávat podle svých nejlepších schopností a znalostí a s plným nasazením i ve druhém funkčním období, a to s rovným přístupem ke všem vědním oborům a oblastem věd v AV ČR zastoupeným.

V Praze dne 30. 8. 2020

II. VYJÁDŘENÍ SEKCI AV ČR K NAVRŽENÉMU KANDIDÁTOVI

Podle čl. 56 odst. 2 písm. a) Stanov AV ČR a § 10 odst. 3 Jednacího a volebního řádu Akademického sněmu byl návrh kandidáta na funkci předsedy AV ČR spolu s podkladovými materiály o kandidátovi dán k vyjádření sekcím AV ČR. Sekce zaslaty tato stanoviska:

1. Sekce matematiky, fyziky a informatiky

Shromáždění sekce podpořilo kandidaturu prof. Evy Zažímalové na předsedkyni AV ČR.

2. Sekce aplikované fyziky

Pět ze sedmi pracovišť AV ČR sdružených v Sekci aplikované fyziky podporuje kandidaturu prof. Zažímalové na funkci předsedkyně AV ČR. Dvě pracoviště AV ČR se ke kandidatuře oficiálně nevyjádřila.

3. Sekce věd o Zemi

Shromáždění sekce podpořilo kandidaturu prof. Evy Zažímalové na předsedkyni AV ČR.

4. Sekce chemických věd

Shromáždění sekce podpořilo kandidaturu prof. Evy Zažímalové na předsedkyni AV ČR. Ve čtyřech pracovištích AV ČR sdružených v Sekci chemických věd byla podpora vyjádřena rovněž výsledkem hlasování shromáždění výzkumných pracovníků příslušného pracoviště. Na dalších dvou pracovištích AV ČR se s ohledem na epidemiologická opatření nepodařilo shromáždění svolat či nebylo usnášení schopné.

5. Sekce biologických a lékařských věd

Shromáždění sekce podpořilo kandidaturu prof. Evy Zažímalové na předsedkyni AV ČR.

6. Sekce biologicko-ekologických věd

Pracoviště AV ČR sdružená v Sekci biologicko-ekologických věd podporuje kandidaturu prof. Zažímalové na funkci předsedkyně AV ČR. Dvě pracoviště AV ČR se ke kandidatuře oficiálně nevyjádřila.

7. Sekce sociálně-ekonomických věd

Shromáždění sekce podpořilo kandidaturu prof. Evy Zažímalové na předsedkyni AV ČR.

8. Sekce historických věd

Shromáždění sekce podpořilo kandidaturu prof. Evy Zažímalové na předsedkyni AV ČR.

9. Sekce humanitních a filologických věd

Shromáždění sekce podpořilo kandidaturu prof. Evy Zažímalové na předsedkyni AV ČR.

III.
NÁVRH NA UPŘESNĚNÍ PROCEDURY VOLBY
KANDIDÁTA NA PŘEDSEDU AV ČR PRO FUNKČNÍ OBDOBÍ 2021–2025

**Návrh na upřesnění procedury volby kandidáta na předsedu AV ČR
pro funkční období 2021–2025 pro elektronickou volbu**

Z Jednacího a volebního řádu Akademického sněmu vyplývají pro hlasování o návrhu na jmenování předsedy AV ČR následující pravidla. Části, kterými se procedura upřesňuje, jsou psány tučně kurzívou:

1. Hlasování je platné, pokud se ho zúčastní nadpoloviční většina členů Sněmu.
2. O návrhu na jmenování předsedy AV ČR se hlasuje tajně.
3. ***Hlasování vykoná člen Sněmu přes aplikační software k tomu určený, a to prostřednictvím elektronického hlasovacího lístku tak, že v něm označí variantu vybranou z nabídky a elektronický hlasovací lístek odešle.***
4. ***Hlasování je neplatné, pokud hlasující neuvede v elektronickém hlasovacím lístku kontrolní kód, který mu byl v předstihu zaslán.***
5. ***Člen Sněmu se zdrží hlasování, pokud tuto variantu označí v elektronickém hlasovacím lístku.***
6. Každý odeslaný elektronický hlasovací lístek představuje získaný hlas pro variantu z nabídky, která je v něm označena.
7. Návrh na jmenování prof. RNDr. Evy Zažímalové, CSc., předsedkyně AV ČR pro funkční období 2021–2025 bude přijat, pokud pro něj bude hlasovat nadpoloviční většina přítomných členů Sněmu, přičemž za přítomné členy Sněmu jsou považováni ti, kteří se účastní hlasování.

V případě, že Sněm přijme návrh na jmenování prof. Evy Zažímalové předsedkyně AV ČR pro funkční období 2021–2025, bude tento návrh postoupen v souladu se zákonem o AV ČR a Stanovami AV ČR vládě České republiky, aby návrh projednala a postoupila ke jmenování prezidentovi České republiky. Jmenování bude navrženo s účinností od 25. března 2021 tak, aby bezprostředně navazovalo na konec druhého funkčního období prof. Evy Zažímalové.

V případě, že Sněm návrh na jmenování prof. Evy Zažímalové předsedkyně AV ČR pro funkční období 2021–2025 nepřijme, bude nutné celý proces navrhování kandidáta (kandidátů) na tuto funkci zopakovat.

Návrh usnesení Akademického sněmu

Akademický sněm

1. se ve smyslu čl. 14 písm. g) Stanov Akademie věd ČR usnesl tajným hlasováním na návrhu jmenovat předsedkyní Akademie věd ČR pro funkční období 2021–2025 s účinností od 25. března 2021 prof. RNDr. Evu Zažímalovou, CSc.,
2. ukládá Akademické radě AV ČR, aby v souladu se zákonem o Akademii věd ČR a Stanovami Akademie věd ČR učinila potřebná opatření ke jmenování prof. RNDr. Evy Zažímalové, CSc., předsedkyní Akademie věd ČR pro funkční období 2021–2025.